

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRTO LETO
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROCBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Koroški Slovenci ob razpotju.

„Najboljši ljudje se obračajo od „Mira“ proč,“ tako je zatrjeval pred kratkim odlični mož, župan odlične slovenske občine na Koroškem, piscu teh vrstic. In kako tudi ne, saj je glasilo vodstva koroških Slovencev v zadnjih časih tako jasno pokazalo, da je izgubilo ono smer, katero mora imeti edini list najbolj ogrožene veje slovenskega debla — smer za narodno samostojnostjo, in da je splavalo v plehko mlakužo skrajnega brezvarodnega klerikalizma, ki se kaže v brezpogojnem priznanju lastne nemoči ter ravno takem uklanjanju pred krepko se razvijajočim nemškim krščanskim socializmom. Temu se tudi ni čuditi, saj daje smer listu mož, ki ni nikdar tajil svojega prepričanja, da so koroški Slovenci v narodnem oziru izgubljeni, da jih ne reši niti najnapornejše narodno delo. Zatorej proč z narodnostjo. reši naj se edino, kar se da rešiti, in to je vera. Čemu torej ves boj za obstanek slovenstva na Koroškem, čemu ugonabljanje svoje moči v obrambo slovenske narodnosti, ko ni pričakovati nikakega uspeha; edino vera je še, katera se da ohraniti in obraniti v koroških Slovencih, ki bodo kot verni katoličani sicer izgubili svojo narodnost, pač pa dali nemškim krščanskim socialcem tisoče in tisoče tako nujno potrebne duševno in telesno krepkega pomladka, ki bodo s svojimi zmožnostmi izborno reševali ulogo novodobnega janičarstva napram ostalim bratom Slovincem izven blažene kronovine Koroške, katero čaka enaka usoda. Možu s takimi nazori, posebno ako ga diči še taka vztrajnost in doslednost v zasledovanju svojega cilja, kakor ravno splošno priznana, njega, se ni čuditi, ako hoče in hoče brezobzirno zagotoviti svojim načelom splošno veljavo tudi v javnosti. So pač značaji v človeštvu, katerim se kot takim ne more odreči priznanja, ali da bi si moral narod vsled enega takega moža zapisati samoumor na svojo zastavo, kaj takega je pač izključeno.

Če pogledamo nekoliko nazaj, daleč nam ni treba, samo v oni proslavljeni boj koroških Slovencev za primerno zastopstvo v državnem zboru, nam že gleda iz njega konjsko kopito nemških krščanskih socialcev. Slovensko časopisje se je sicer obširno bavilo s to stvarjo, a gotovo ne bo škodilo, ako zopet govorimo o njej.

Volilna geometrija je določila koroškim Slovincem en sam mandat in še ta ne popolnoma gotov. Po uradni statistiki računano, je bilo dano edino le približno 37.000

koroških Slovencev, izvoliti si svojega zastopnika, vsi drugi 53.000 so izključeni. Vodstvo koroških Slovencev je izdelalo načrt volilne reforme — v sporazumu z nemškimi krščanskimi socialci — načrt, ki je zagotavljal koroškim Slovincem dva mandata, nemškim krščanskim socialcem pa štiri. Vsakdo bi mislil, da bodo „zatiranim koroškim Slovincem tako pravični“ krščanski Nemci zastavili vse moči, da pribore veljavo temu načrtu, po katerem bi imeli oni sami cele tri mandate več, kakor jim jih je zagotavljal vladni načrt; ali krščanski Nemci so v svoji krščanski pravičnosti napram koroškim Slovincem računali vse drugače nekrščansko: Ako pomagamo sedaj našim zaveznikom do posestnega stanja, ki naj objema vse ozemlje, na katerem bivajo, bomo imeli v gotovem času boj s celim slovenskim narodom na Koroškem, na celi črti obenem. Ako pa se za sedaj odrečemo trenutnemu takojšnjemu dobičku, ki ga nam nudijo Slovenci, smo sicer trenutno na slabšem, ali odprta nam je po vladni volilni geometriji pot v slovensko ozemlje, in po tej poti bomo brez dvoma s pomočjo Slovencev samih prišli do svojega cilja, kajti izključeno je, da bi volili katoliški Slovenci brezverskega nemškega liberalca, da, prisiljeni so naravnost, ako hočejo ostati zvesti svojim verskim načelom, voliti nemškega krščanskega socialca. Naš cilj je dosežen, kajti med tem časom si bomo zagotovili v nemškem ozemlju svoje trdno stališče, in ko tu spravimo podse prepereli nemški nacionalizem, nam bo prava malenkost, požreti tudi edini slovenski volilni okraj. In kakor so mislili, so tudi storili: obveljal je vladni načrt, krščanski socialci pa so postavili v rožškem in zilskem volilnem okraju svoja kandidata, ki sta v slovenskih krajih prirejala nemške shode, in katerima so oddali Slovenci svoje glasove.

Sklenil se je kompromis, pa katerem bodita, „na večne čase“ velikovski in celovski volilni okraj slovenska last, in v katerih podpirajo krščanski Nemci slovenskega kandidata. Stvar se sliši prav lepo, ali če si jo ogledamo bližje, nam pokaže vse druge lice. Velikovski volilni okraj s sodnimi okraji Velikovec, Svinec in Stari dvor je po eni tretjini slovenski, sicer pa nemški. Za grozne tepce bi moral imeti vsakdo katerosibodi nemško stranko, ki oddaja tak okraj v večno last drugi narodnosti, ako ne bi vedel pravega povoda, da nemški krščanski socialci v tem volilnem okraju še nimajo nikake organizacije, da sami za sedaj ne opravijo nič

ter da rabijo za prvo pomoč „ne preveč narodnega, edinole gospodarsko in katoliško stališče zastopajočega“ slovenskega kandidata, da jim opravlja podajaški posel. Ko si utrdijo svoje stališče, se bodo vruga brigali za „večni“ kompromis, in Slovenci velikovskega okraja bodo zopet prisiljeni iz verskih razlogov voliti nemškega krščansko-socialnega kandidata. — Enake so razmere v celovski okolici. Ponemčevanje nikjer ne napreduje tako silno, kakor ravno v tem okraju, saj severno od Celoveca že kmalu ne bomo nobenega Slovenca, številne razmere potemtakem iste, kakor v velikovškem okraju, pozdrek nemških krščanskih socialcev isti, kakor tamkaj. V dopletnem času je torej pričakovati uresničenja njihovih naklepov — omejitev samostojnega političnega življenja koroških Slovencev na edini slovenski volilni okraj. To je njihov načrt in ta načrt jim po najboljši moči pomaga uresničevati oficialna politika koroških Slovencev, in če smatramo časništvo za eno izmed najvažnejših sredstev v dosegu strankarskih namenov, deluje v istem smislu tudi edino glasilo koroških Slovencev, celovski „Mir“.

Marsikdo se bo čudil ter vprašal, kako je vendar to mogoče, saj se pri vseh narodnopolitičnih vprašanjih vprašuje ljudstvo za njegovo mnenje, saj se sklicujejo ob takih prilikah veliki občni zbori, zaupni shodi itd., na katerih odločuje edino le volja ljudstva in njegovih zastopnikov? Oha, prijatelj, ti imaš o načinu, „kako se dela politika“, toliko pojma, kakor zajec o bobnu. Na shodu, na zboru, kjer imaš gotovo število pristašev, ki ti potrdijo z največjo navdušenostjo, da je belo črno, ako ti trdiš tako, kjer človek, kateri nima časa, ali pa tudi ne prave volje, redno se baviti s političnimi vprašanji, nima priložnosti, da bi temeljito premislil in premožgal, kar izvežban, na vsak slučajni ugovor s sto odgovori pripravljen govornik v blestečih in mamečih besedah nagromadi predenj, se pač nikdar, ali le redkokdaj pokaže prava volja ljudstva, temveč le volja tistih, kateri hočejo ljudstvu vcepiti svoje lastno mnenje. Seveda pozneje, ko pride udeležnik takega sijajnega shoda, na katerem se je tako „velekrasno manifestirala volja ljudstva“, na svoj dom, začne premišljevat o vsem, kar je slišal, ter počasi spoznavati, da vendarle ni vse zlato, kar se sveti. In iz tega spoznanja se začne porajati misel na odpor proti takemu diktiranju prepričanja, na odpor proti zavaravanju resnične ljudske volje.

Do takega spoznanja je prišlo tudi med koroškimi Slovenci, ker je moralo priti.

LISTEK.

Žerjav.

Spisal Milan Pugelj.

I.

Martine Hudobar je bil star uslužbenec širom znane odvetnika in poslanca Košenine. Sam se je nazival pisarja, se hvalil s službo, ki mu je nosila vsak dan dvajset krajcarjev več kot goldinar, pravzaprav pa je kuril po zimi peči, nosil na pošto pisma in po mestu terjatve in bil pisar samo takrat, kadar je skliceval njegov gospodar političen shod: ob takih prilikah je pisal namreč na vabila naslove.

Petdeset let je bil star in pet let je bilo šele minilo od takrat, kar se je ženil. Debelo žensko je poročil, osamelo kuharico po župniku Slivarju, ki ga je zalila pred šestimi leti mast. Meta ji je bilo ime, ogromne prsi je imela, silno obsežen trebuh, tri podbradke, nenavadno copatasti stopali in še poleg vsega tega toliko in toliko novih in skrbno zravnanih stotakov.

Martine je bil ponižen mož, nikoli ni pogledal druge kakor Meto. In tudi Meta je bila taka. Zapisana je bila v

vse mogoče bratovščine, pridno je obiskovala cerkev, doma pospravljala in kuhala in ob večerih pravila Martinu o blagopokojnem župniku, ki je storil tako hudo nesrečen in nagel konec. Tako sta živela v vedni spravi in prijaznem miru.

Stanovala sta zunaj mesta v prijazni hiši sredi polj, ki so bila ob tistem času že pusta in prazna. Jesen je bila namreč v deželi, listje je bilo že davno orumenelo, večinoma je bilo že popadalo po tleh, kjer so se poigravale z njim hladne jesenske sape. Po bližnjem gozdu so peli zlasti ob nedeljski popoldnevih lovski rogovi, lajanje psov je odmevalo na vse strani in vmes so pokali ostri streli in se razlegali daleč po daljavi.

Nobenega športa, nobene posebnosti ni poznalo življenje Martina Hudobarja, samo ob takih nedeljskih popoldnevih, ko so odmevali lovski rogovi in so pretresali zaspano ozračje rezki poki, ga je obšlo čudno veselje po nasladi. Dva, tri dni je nosil vsako jesen seboj tribo željo in četrti dan je potrepal Meto po rami in omenil polahko, da bi šel enkrat na lov. In tako se je zgodilo vsako jesen.

II.

Sobotnega večera, ko so bile končane vse uradne ure, je vtaknil Martine v svojo staro dvocevko dva naboja,

jo oprtil preko rame, vzel v roke debelo palico z mogočno kljuko, se poslovil od Mete in se napotil med polji gor proti gozdu. Hosta se je širila preko hriba, in spodaj, kjer se je pričnjalo še nizko hribovje, je sedel Martine na posekano deblo, položil puško preko kolen in čakal.

Prijetna slast se je razlivala po njegovi notranjosti, pozorno je prislušnil vsakemu šumu, ki je priplaval do njegovih ušes in gledal v grmovje, ki je rastle nedaleč na levo in desno.

Prijeten jesenski večer se je širil krog njega, megle ni bilo, nebo se je zjasnilo, izza vzhodnih vrhov se je dvignil ščip in val mesečine se je razlil preko dolin in holmov. Nalahko je dahnila včasih sapa, zašumelo je po drevju, trop listja se je utrgal in splaval v poševnih črtah na vlažna tla.

Martine je strmel predse, in ko je tako čisto mirno sedel, je nenadoma zaklicalo nekje blizu iz grmovja.

„Ti-i-i-i!“

Martine je poslušnil, prijel je puško; zaklicalo je v drugo, Martine je varno vstal, zagledal blizu med grmovjem na levi strani nekaj belega, sivega, dvignil puško in sprožil.

Ob strelu je čutil v rami neprijeten sunek, malo je zastokal in istočasno je zakričalo in zafrfalo tam v grmovju na levo.

Slep bi moral biti človek, ako ne bi spoznal, da vodi sedanja njihova oficielna politika koroške Slovence naravnost v narodno smrt. Leta in leta so že bili koroški Slovenci najvdanejši hlapci krščanskosocialnih Nemcev za nič in prazen nič, s svojimi duševnimi in gmotnimi sredstvi so jim pomagali na noge — radovedni smo le, ali nemški krščanski socialci vsaj obresti plačujejo od onega slovenskega kapitala, s katerim so si zgradili svoje gnezdo v Celovcu — in sedaj naj še njim in njihovim priganjačem na ljubo vržejo svojo narodnost v grob! — Ne! Odločno ne!

V boju za volilno reformo se je izrazil eden izmed prvih, ako ne prvi voditelj koroških Slovencev, da je pač treba obžalovati, da ni prišlo pred kakimi dvajsetimi ali petindvajsetimi leti do enakega strankarskega razpora med koroškimi Slovenci, kakršen je na Kranjskem, kajti potem bi bili sicer sedaj na slovenskem Koroškem dve stranki, ali koroških Slovencev bi poznala tudi uradna statistika toliko, kolikor jih je v resnici, sedanjega nemškutarstva bi ne bilo, ali pa vsaj le malo, imeli bi liberalce in klerikalce ali Slovenci bi bili vsi!

Mnogo je resnice v teh besedah, v kolikor se tičejo ločitve duhov, ali popolnoma jih ne podpišemo kajti kakor je skrajno škodljiv sedanji oficielni slovenski (?) klerikalizem narodnemu obstoju koroških Slovencev, ravno tako bi bil pogubonosan slovenskemu narodu na Koroškem liberalizem po vzorcu preperelega samogoltega kranjskega lažliberalizma. Naj se odločijo pošteno, odločno slovensko-narodno misleči sloji od onih, ki hočejo še nadalje klečepaziti pred hinavskim nemškim političnim krščanstvom, za katerim se skriva najostudnejši nemškonacionalni šovinizem, in prepričani smo, da se bo na slovenskem Koroškem začelo vse drugo narodno življenje. Kdor hoče še nadalje hlapčevati tujcu, bodi mu, kar pa le količkaj še čuti v sebi narodnega ponosa, bo pa obrnilo hrbet ljudem, ki premišljeno in z gotovimi cilji pred očmi kopljejo grob svojemu lastnemu narodu. Kakor so brezobzirni nasprotniki narodnosti koroških Slovencev, tako brezobziren mora biti tudi boj Slovencev proti njim, pa naj si nadevajo na lice krinko krščanstva ali ne, pa naj si bodo v narodu samem, ali izven njega.

Proč torej iz koroških Slovencev z brez- in protinarodnim klerikalizmom, proč pa tudi z brezplodnim, samim v sebi razpadajočim liberalizmom, odločno pa na dan z narodno samozavestjo in narodnim ponosom, poleg tega pa pametno, smotreno narodno-gospodarsko politiko!

Edinovtem vidimo bodočnost koroških Slovencev!

Očka Janus ima dva obraza,

Izšla je prva številka lista „Slovenije“ — glasila „Izvrševalnega odbora narodne-napredne stranke na Kranjskem“.

V tem novem listu bleste se imena — znana imena upravnega sveta „Slovenskega Naroda“ — pod drugo firmo.

Ni ga med zavednimi narodi najti takega lista kot je „Slovenski Narod“, ki v vsaki številki napada svoje lastne pristaše in naročnike, tako da se vsak z gnjusom obrača od njega. — Najpodlejši list naših Nemcev bil je svoje dobe „Laibacher Wochen- und Tagblatt“, a v njem se ni nikdar čitalo, da bi list napadal Nemce, če se isti tudi niso strinjali z načeli lista — marveč so Nemci — take divergence poravnali intra muros brez javnostnega škandala.

„Marti-i-i-ne!“

Prestrašil se je, zakaj natanko svoje ime je slišal.

„Marti-i-i-ne!“

Frfralo je in odfrfralo, Martinu se je zdelo, da je žerjav, a se ni upal blizu, ko mu je tako žalostno pretilo: „Marti-i-i-ne!“

Dolgo časa je pretilo, ko je bilo že čisto daleč, je plaval po večernem zraku zategnjeni in ostril glas: „Marti-i-i-ne!“

Počasi je obhajal Hudobarja strah, kakor zimski mraz je prihajal nanj, najprej v gornji život, potem nižje in nižje, kolena so se mu pričela tresti in z naglimi in tresočimi koraki jo je mahnil naravnost proti domu.

Bušil je v vrata svojega stanovanja. Meta se je začudila, izpraševala, zakaj je blede, in ko je zvedela, je sedla na vznožje postelje in pomislila.

„Gospod Valentin“ — je pričela po daljšem premišljevanju — „mast jih je zalila, Bog jim daj večni mir in pokoj! — so bili dober pridigar. Na prižnici so se nekoč razjezili nad maloverniki in so rekli, da duše najhudoobnejših niso vredne niti pekla. V vsakdanjo žival, ki jo človek pretepa in ubija, jih bo zapodil gospod, da delajo tam pokoro za svoje grehe!“

Te politike se zaman išče pri „Slov. Narodu“ in njegovih voditeljih. Njihov pristaš — ako se ne strinjaš z njimi, si — vogelfrei — ubiti te je treba, in če tudi narod pogine.

Takta se pa naši prvaki tudi na univerzah niso naučili — in mar jim je zgolj lastna oseba in njihov dobiček.

Imamo obilo narodnih mož, koje so ljudje kalibra Ivan Hribarja postavili v kot, akoravno so isti požrtovalno delovali za narod in radodarno podpirali njegova stremjenja.

V najnovejšem času delili so brec* dr. Požarju pod patronanco velemožnega Iv. Hribarja možje à la Triller i Šubic — ni li to javen škandal?

In ta stranka se hoče zvati narodna liberalna.

List „Slovenija“, glasilo te stranke, pa vabi na naročbo in župan Hribar na skupno narodno delo. Kaj pravite oni, ki poznate razmere in jasno presoimate celo stanje slovenskega naroda? Ni li to goli humbug? — Janus v pravi podobi — ali ne?

Dobijo se uradniki — te uboge pare. Le vprašajte jih pri mestnem magistratu, kdo je tisti — „o n“ — kdo je tisti, ki ima lepe besede na jeziku, a trdo pest tudi proti znanstveno izobraženejšim od njega.

Povedalo se vam bo šepetaje, z zamolklim glasom, da je to — naš mestni državni poslanec župan Ivan Hribar.

Vabijo se učitelji, in to seveda le v očigled obupnega stanja narodno-napredne stranke. — V močnejši dobi je ta stranka tudi temu stanu — z breami stregla.

V zadnjem času je stranki priskočil tudi „Merkur“ na pomoč. O tem, kaj boče društvo doseglo pri tej sterilni in terorizajoči stranki, ne govorimo, smo pa mnenja, do se boče s potapljačo ladjo tudi potopilo.

Kako more sploh stranka živeti, ki lastne pristaše odganja.

„Svoji k svojim“ je tudi geslo, koje poudarjajo naši lažliberalci, in boj prerokujejo proti umazani konkurenci.

Bodimo odkriti — roko na srce: kdo je hujski nasprotnik teh lepih načel, kot narodni voditelji sami Poglejmo si zopet gospod Ivan Hribarja. Ni li o n tisti, ki si naroča za vsako najmanjše delo tuje moči.

Doslednosti se mora zahtevati v prvi vrsti od prvakov, in ti je nimajo. Kaj hočete tedaj od onega, ki se bori za vsakdanji zaslužek? Smešno je, ako zahtevate od obrtnika ali celo delavca narodno zavest. Pri kruhu se začenja in pri kruhu se jenja ta zavest, zato vidimo vsak dan naše ljudi poslužne Nemcem, od kojih dobe zaslužek, vidimo pa tudi odličnejše moče naših vrst, ki pošiljajo svoje otroke v nemške in šulferajnske šole, kjer se otroci pripravljajo seveda za „Slovenijo“. Od kod to?

Malih tedaj, gg. liberalci, kakor vidite, s samimi frazami in tudi s terorizmom, ki je pri vas doma, ne pridobite, kaj li še one, ki so glede gmotnega stanja samostojnejši. Li mislite, da vam bodo za podeljene brec ali preziranje delali še tlako.

S krvavečim sreem teko te vrstice v javnost, a ni drugače. Širša javnost že itak ve, kako da je pri nas, in tudi Nemci kažejo s prsti na liberalce in jim, akoravno so veseli vsake netaktnosti, storjene v liberalnem taboru, očitajo netaktnost in neotesanost kakor se je zgodilo povodom odslovljenja ravnatelja slovenske višje dekliške šole. —

Seveda, nove volitve za deželni zbor so pred durmi, treba je obleči rokavice, treba je vabe. Ni pač treba očaka Jeremije, da bi že sedaj proglasil izid teh volitev.

Klerikalna stranka ima tudi svoje napake, največja seveda je, da ima v deželi večino in, da je gospodarsko delavna stranka. Pri takih odnošajih je neizogibno, da bo prišla večina na krmilo po volitvah, in brezdvomno je,

Tiho je bilo po sobi, Martine je mislil. „Vstrelil sem in zadel! Zleteti ni moglo, ker je bilo zadeto in poginilo ni! Zakaj ni moglo poginiti!“

Mislil je in razodel svoje misli Meti.

„Zakaj ni moglo poginiti?“ — je vprašal napol važno in napol plašno, stresnil se je po životu in tudi Meto je obšel strah. Desnico je dvignila do obraza in se prekrizala.

Božja modrost — je rekla — „mi ne vemo soditi o teh stvareh! Še jutri pojdi k duhovnemu očetu in povprašaj!“

III.

Tisto noč je Martine slabo spal. Hude sanje so ga mučile in baš ko je bila ura polnoči, je pričelo klicati zunaj nekje blizu hiše:

„Marti-i-i-ne!“

Hudobar je čul v sanjah, roke je stegnil do Mete in jo prebudil.

„Ali slišiš? Za božjo voljo!“

Še enkrat je zaklicalo in izginilo je sredi noči.

„Ljuba Meta“, je brbljal prestrašeni Hudobar, „kaj bo to, kaj bo to?“

„Moliva!“ — je rekla Meta in pričela z zaspanim glasom.

da jo bodo deloma podpirali tudi odpadli liberalci, ako bo vedela pozvati v deželni zbor delavne in zanesljive moči, in ne Gostinčarje in podobne. Boj bo hud, a danes je že gotovo, da bo liberalna gospoda obsedela na dilei in plakala nad gomilo, katero si je sama tako vestno pripravila. Tudi očka Janus ne bo pomagal več. X.

O hranitbi rastlin ter o pomenu in namenu umetnih gnojil s posebnim ozirom na njih umno uporabo v našem kmetijstvu.

Spisal inženir-kemik Jakob Turk.

(Konec.)

Kmetijski narod smo in kmetijskega značaja je Avstrija, ki smo njeni člani. V industrijalni narod se ne bomo preobrnil, kakor se ne more preroditi Avstrija v izključno industrijalno državo, ker nima kolonij in zato bo ohranila svoj poljedelski značaj za ves čas svojega obstoja in naj se njena industrija še tako mogočno razvije. Naša bodočnost in naš obstoj ležita torej v kmetijstvu in, zato bi morali zastaviti vse svoje moči, da ga dvignemo in modernizujemo. To pa se dozdej še ni zgodilo v taki meri, kakor bi bilo potrebno, in zato propadamo. Naš kmet in kmetijski delavec bežita vsled tega iz domovine, ker sta uvidela, da jima doma ni obstanka; prvemu zato, ker je zaostal za napredkom novodobnega kmetijstva, drugi pa zaradi tega, ker nima doma dovolj zaslužka in tega nima, ker pri nas nedostaja poljedelske obrti in industrije, ki dajeta kmetijskemu delavstvu dober zaslužek tudi po zimi, kmetijstvu samemu pa delavsko silo v polletnih časih.

Brez poljedelske obrti in industrije si v kulturnih krajih vzpevajočega poljedelstva sploh misliti ne moremo. In da se naše sicer pasivno kmetijstvo za silo drži, prihaja od tod, da imamo precej gozdov in vinogradov, ki dajejo še nekaj dobička. Ker pa ni gozdov in vinogradov, tam smo — če izvzamemo okolice mest in industrijalnih krajev — že itak odgospodarili. Odgospodarili pa bomo tudi v gozdnih in vinogradnih krajih, če ne bomo znali navezati kmetijsko delavstvo na domovino, ker nam bo sicer pobegnulo v industrijalne kraje. Odgospodarili pa bomo tudi zategadelj, ker zlasti z gozdi gospodariti ne znamo. Rušiti gozdove razumemo sicer prav dobro, zasajati pa jih ne znamo, ker nimamo smisla za pravo gospodarstvo in tega nimamo, ker nismo gospodarsko vzgojeni.

Če hočemo torej dvigniti in modernizovati naše kmetijstvo, vzbuditi moramo predvsem v kmetiskem ljudstvu smisel za pravilno in racionalno gospodarstvo. To bi se moralo začeti že v ljudski šoli, zlasti v poljedelskih nadaljevalnih šolah in sicer slično, kakor se hoče pospešiti obrtništvu z obrtno-nadaljevalnimi šolami. A tudi s poljudnimi predavanji in s kmetijskimi tečaji bi se dalo marsikaj doseči. In ravno v tem oziru se je dozdej premalo storilo, ker nimamo dovolj potovalnih učiteljev in teh ni, ker nam vedno v enake svrhe primanjkuje potrebnega denarja. Ko se vzbudi v kmetu smisel za pravilno gospodarstvo, iti bo treba za korak dalje ter osnovati nižje poljedelske šole vsepovsod, kjer se pokaže potreba. Na Kranjskem n. pr. bi morali imeti že zdaj vsaj tri enake šole, in sicer eno za Dolenjsko (jo imamo že na Grmu), drugo za Notranjsko in tretjo za Gorenjsko in to z ozirom na podnebje in kmetijske razmere. Med tem pa bi morali tudi že misliti na višje gospodarsko učilišče, ki bi moralo

Dalje v prilogi.

IV.

In drugi dan na vsezgodaj se je odpravil v cerkev in pokleknil k izpovednici debelega patra Sigismunda. Ni bilo ljudi; takoj je prišel na vrsto in razložil vso težavo.

„Ti si tepec!“ — se je poslovil pater Sigismund in zaloputnil vrata.

Brez tolažbe in žalosten se je odpravil Martine proti domu in komaj je opazil tik svoje hiše lepo in bogato grajsko gospo.

„Kdo je vstrelil mojega žerjava? Povejte za božjo voljo!“

V rokah je držala mrtvega pičca in gledala jezno v Martinov obraz.

„Vi ste ga!“ — je vzkliknila — „Vaša žena je pripovedovala!“

In pričela je kričati in zmerjati in ob koncu je priletel mrtvi žerjav baš v Hudobarjev obraz.

„Da le ni drugače“ — si je prijetno oddahnil in od tistih časov ni šel nikoli več na lov.

biti slično urejeno, kakor je ono v Križevcih na Hrvaškem, oziroma kakor so urejene poljedelske akademije na Češkem. Zavod bi moral biti seveda združen s kmetijsko-kemičnim preizkuševališčem, kakor je sploh običajno (v Križevcih, v Splitu [Dalmacija], St. Michele [Tirolsko] itd.). Zavod bi moral imeti tudi poseben oddelek za mlekarstvo in sirarstvo z ozirom na razvijajoče se mlekarstvo združništvo, ki je postalo važen gospodarski faktor na Slovenskem. — Kmetijske, obrtne in trgovske šole so nam danes morda bolj potrebne, nego univerza, in bi si jih tudi veliko lažje priborili.

Edinole s tem, da se vzbudi v kmetu smisel za pravilno in racionalno gospodarstvo, je mogoče dvigniti kmetijsko proizvodstvo do preprodukcije, na podlagi katere se da osnovati kmetijska obrt in industrija, ki sta edini v stanu ohraniti kmetijstvu delavsko silo. Imeli bi že lahko sladkorno industrijo pa smo jo prespali in ugodni časi se nam ne bodo povrnili. Na podlagi kmetijskega združništva osnovana tehniška podjetja za proizvodnjo škroba, špirta itd. pa še vedno lahko dobimo. Prav tako zasujemo lahko v najkrajšem času na podlagi naših kmetijskih potrebščin veliko kemično podjetje za proizvodnjo umetnih gnojil (superfosfatov). Seveda bi se moral za ta slučaj prenehati naš krvavi strankarski boj, ki se je zanesel tudi že na gospodarsko poprišče, ker sicer na tehniška podjetja, ki naj bi slonela na domačih potrebah, misliti ne moremo in ne smemo. Naša gospodarska politika ne bi smela sploh poznati strankarstva, če hočemo zgraditi trdno gospodarsko podlago za kulturni razvoj svojega naroda.

Politični pregled.

Državni zbor.

Dnevni red državnozbornske seje v sredo in četrtek je bil založen z nujnimi predlogi. Dr. Lueger je izjavil v imenu svoje stranke, da bo leta glasovala proti nujnim predlogom, ker smatra za svojo dolžnost, da se nagodba reši parlamentarnim putem, ne pa s pomočjo zloglasnega § 14. Apeliral je na predlagatelje nujnih predlogov, da naj umaknejo nujne predloge, da se more vršiti prve branje nagodbe.

Ta izjava dr. Luegerja je bila najbrž povod, da sta bila predloga v zadevi omejitve kartelov in draginje odklonjena. Po seji so hoteli soc. demokrati dejansko napasti grofa Sternberga, ker je kazal po zbornici neko sliko, s katero je smešil soc. dem. Schuhmeierja, ali Sternberg jim je ušel. V četrtekvi seji je predsednik Sternbergovo ravnanje grajal. Razpravljala sta se nato zopet dva nujna predloga, da naj se Avstrija pripravlja na gospodarsko ločitev od Ogrske, in drugi v zadevi odprave fideikomisov. Drugi predlog je utemeljeval posl. Markov, ki je s svojim ruskim govorom izzval veliko burjo med Malorusi. Ko je poslanec Breiter umaknil svoj nujni predlog, je prišla zbornica k prvemu branju nagodbe. Govorilo bo 37 govornikov. Debatu je začel protigovornik Choc.

V petkovi seji se je nadaljevala razprava o nagodbi. Prvi je govoril član nemške ljudske stranke Chiari, ki je poudarjal, da pomeni nagodba popolno likvidacijo avstrijskega državnopravnega stališča. Dr. Lueger je izrazil nezaupanje židovsko-madžarski politiki ter izjavil, da bodo krščanski socialci izrekli svoje mnenje napram nagodbi šele tedaj, ko bodo imeli pred seboj dostatna pojasnila vlade. Ostro je napadel Madjare ter posebno ministru vnanjih zadev očital preveliko prijateljstvo z Madjari, katerim se posebno v armadnem vprašanju ne sme dati nikakih koncesij. Soc. dem. Ellenbogen je preciziral stališče svoje stranke napram nagodbi, odobral gospodarske pridobitve ter končno izjavil, da so socialni demokrati proti nagodbi, ker ne upošteva zadostno delavskih interesov. Izmed Jugoslovanov se je oglasil poslanec Perić, ki je opozoril vlado na hrvaško-ogrsko nagodbo ter protestiral proti temu, da se je pri sklepanju nagodbe popolnoma prezrlo Hrvaško. Žid Kuranda se je izjavil proti nameravani dalmatinski železnici, češ, da je finančnim razmeram avstrijskim škodljiva. Razprava se nadaljuje v ponedeljek.

Deputacija Črnomaljev in Idriječanov v parlamentu.

V torek in sredo se je mudila na Dunaju deputacija Črnomaljev, ki se je obrnila v zadevi železnice na razne politične osebnosti. Črnomaljeci žele, da se dalmatinska zvezna proga izpelje preko Črnomlja. Po mnenju strokovnjakov se stavlja temu projektu nasproti težke tehnične ovire, zlasti preveliki strmi.

V torek se je oglasila pri raznih poslancih in v naučnem ministru deputacija idrijskega občinskega odbora v zadevi podržavljenja mestne realke. Kakor se iz zanesljive strani poroča, je vprašanje idrijske realke že skoraj zrelo in je podržavljenje stvar najkrajšega časa.

Zveza južnih Slovanov.

Parlamentarna korespondenca poroča: Po informacijah, ki smo jih od dobro poučene strani prejeli, vesti o krizi v „Zvezi južnih Slovanov“ ne odgovarjajo dejan-

skemu položaju. V klubu vlada v oceni političnega položaja in glavnih pol. vprašanj popolna edinost. Tekom temeljitih posvetovanj je došlo do važnih sklepov, glede katerih pa se je sklenilo v interesu stvari varovati strogo tajnost. Glede Ivčevićeve brzojavke, odposlane v imenu dalmatinskega dež. odbora Becku, so nekateri dalmatinski poslanci mimogrede izražali pomisleke v formalnem oziru, ne da bi ti pomisleki zadobili kak važnejši pomen.

Kvotna deputacija.

V kvotno deputacijo so izvoljeni sledeči člani avstrijskega parlamenta; Abrahamoviz, Baumgartner, Ellenbogen, Fiedler, Fuchs, Kaiser, Nemeč, Povše, Rolsberg in Urban.

Češka kriza.

Kriza v zastopstvu češkega naroda se je zelo poostrišla. Sicer se je doseglo začasno trenutno sporazumljenje med klubovimi načelniki, ali kaj trajnega vendar ni bilo. Vzrok vsemu je pač, da Mladočehi ne prezentujejo več zastopstva češkega naroda, ker so v resnici številno skoraj najslabša stranka, katera kot taka nima pravice imeti zastopstva v ministru. Parlamentarna komisija čeških strank je imela v petek svojo sejo, v kateri se je sklenilo, da podasta ministra Fořt in Pacak svojo demisijo. Na njeno mesto stopita po eden agrarec in klerikalec. Mladočehi so seveda potem prisiljeni stopiti v opozicijo, ako ne morda v obstrukcijo proti vladi, oziroma nagodbi. Položaj je sedaj še skrajno nejasen, gotovo pa je, da se v najkrajšem času mora razjasniti, kajti vprašanje stališča strank napram nagodbi zahteva jasnosti. Vsekako pa se je nadejati, da bodo Mladočehi nastopili z odločnimi zahtevami dejanskih pridobitev za češki narod v kompenzacijo za eventualno privolitev nagodbe.

Hrvaška.

Madžari žive in vladajo le ob zastareli svoji aristokratski „konstituciji“, ki more modernemu človeku biti v zasmeh. Zato vidijo ogrske narodnosti po pravici svoj spas v preosnovi volilnega sistema, ki bi očistila ozračje; istotako vedo Hrvati, da bo madžaronsko-izdajška vlada vna pri njih izključena s tistim dnem, ko pride ljudstvo do svoje ustavne pravice. Ker je kralj določil junktim med preosnovo volilnega reda na Ogrskem in Hrvaškem, je zadnje dni hrvaški delegat Lovković interpeliral o tej stvari. Prej ali slej bo Rakodczay moral razpisati volitve v hrvaški sabor; „unionista“ stranka se mu namreč noče roditi, koalicija ne z njim v dogovore stopiti; torej bo pač sabor razpustiti, najbrž spomladi. Napeto bojno stanje ne bo moglo več dolgo trajati; v interesu stvari je, da pride do popolnega preloma med Zagrebom in Pešto. Ob krpariji in popravljanju ostanejo vedno stare temeljne napake; le iz ruševin nastane novo, sveže življenje. Hrvaška nima pri tem nič izgubiti. Ob tej stari „nagodbi“ se namerjava nov atentat, namreč službena pragmatika za vse zajedniške (skupne Ogrsko-hrvaške) činovnike z določbo, da bodi uslov službe znanje madžarskega jezika. — Koalijske novine so javile, da je za Hrvate nova dalmatinska železnica izgubila vrednost, čim se je doznalo, da je sprejeta iz avstrijskih interesov. Tega nikdo ne more zameriti Hrvatom (dasi so to storili nekateri slovenski časniki); tudi si je dotične izjave koalijskih krogov tolmačiti kot parlamentarno pretežo; Hrvati za gospodarske prebitke ne smejo prodati načel! — Vodja „Hrvaške seljačke stranke“, Stjepan Radić je že mesec dni na Češkem ter ima po raznih društvih in shodih predavanja o gospodarsko-političnih stvareh.

Bančno vprašanje na Ogrskem.

Ena izmed onih vezi, ki veže obe naši državni polovici, je avstro-ogrsko banka, ki izdaja papirnati denar enak in enako veljaven v obeh državnih polovicah. Dasi-ravno preteče bančna pogodba šele leta 1910., vendar pa se čuje posebno iz vrst ogrske neodvisne stranke vedno odločnejša zahteva, da se bančno vprašanje reši obenem z nagodbo, iz katere se je po dogovoru obeh vlad izločilo. Madjari, posebno neodvisna stranka, zahtevajo zase samostojno banko, da se tako tudi v tem vprašanju popolnoma osamosvoje. Med ministri je največji nasprotnik samostojne ogrske banke grof Apponyi, ki poudarja, da bi bila ustanovitev samostojne ogrske banke v sedanjem položaju največja nesreča za Ogrsko. Gotovo je, da bi grof Apponyi v slučaju, da se sprejme v državnem zboru predlog za ustanovitev samostojne ogrske banke, takoj podal demisijo. Enakega mnenja, se sodi, da je tudi grof Julij Andrassy, kajti njegovo glasilo „Magyar Hirnap“ trdi, da bi vsled takega sklepa moralo odstopiti celo ministru. Vprašanje je torej zelo koelljivo in najbrž se bo neodvisna stranka vdala vsestranskemu pritisku ter začasno odstopila od te svoje terjatve.

Trgovinska pogodba s Srbijo.

V četrtek so prispeli srbski odposlanci na Dunaj, da se pogajajo zaradi nove trgovinske pogodbe z Avstrijo in tudi srbski finančni minister Paču ostane toliko časa na Dunaju, dokler se bodo vršila pogajanja, da odposlanec ne bo treba dolgotrajnih pismenih informacij. Kakor se

zatrjuje, bodo zahtevali srbski odposlanci, da dovoli Avstrija gotovi množini žive živine uvoz v Avstrijo. z avstrijske strani pa se zopet poudarja, da bo ostalo pri svojičasni izjavi našega ministra vnanjih zadev, da se z avstrijske strani kvečjemu dovoli uvoz gotove množine mesa.

One gg naročnike, ki vsled kake pomote ne prejmejo lista, opozarjamo, da naj zahtevajo istega potom reklamacije. Najprimernejše je, če zahtevajo reklamirano številko potom dopisa v obliki navadne dopisnice z napisom „Časniška reklamacija“, ki je poštne prosta.

Dnevne vesti.

— Našim prijateljem! Odkritosrčno moramo priznati, da nas srčno veseli, ko vidimo, s kako marljivostjo in požrtvovalnostjo širijo naši prijatelji naš list med ljudstvom, veseli nas tembolj, ker ta njihov trud ni zastonj, temveč kaže povsod najlepše uspehe. V zadnjem času si je pridobil naš list posebno na slovenskem Koroškem veliko število prijateljev, kar nam daje povod, da se bomo odlej redno bavili s koroškimi razmerami. Prepričani smo, da je ravno stališče, katero zavzema naš list, najprimernejše sedanjemu stanju slovenskih razmer na Koroškem, in da bo ugajal našim bralcem na Koroškem poleg odločnega, radikalno-narodnega posebno še naš narodno-gospodarski program. „Nova Doba“ je prav rada na razpolago odločno narodno mislečim koroškim Slovincem ter jim z veseljem odpira svoje predale, prepričana, da je spas koroških Slovencev edino mogoče, ako se otresejo narinjenega jim nemškega klerikalnega jarma, ter žive sami zase svoje narodno-politično in gospodarsko življenje Upamo, da smemo tako pričakovati najlepših uspehov slovenski stvari na Koroškem.

— Živela „Slovenija“! Bog ji daj dobro, mi ji želimo dolgo življenje in kratko, pa ne mučno smrt! Po pravici povedano, ni ga lepšega in boljšega lista, s katerim si lahko človek za sobotno številko svojega lista dobi ravno tisti konec, ki mu manjka za „zašpiljenje“. Gospod urednik, dovolite mi torej, da Vam nakratko izrečem svoje mnenje o najnovejši številki naše mlade „Slovenije“. V ženstvo se ne maram vtikati, pač pa me zanima „vseslovenski trgovski shod“, h kateremu je izrekla „Slovenija“ svoj „epilog“. Ne rečem ravno, da je s tem hotela „Slovenija“ ravno nagrobni, torej zadnji nagovor ob smrti nam dragega pokojnika, ali veliko drugače se pač ne slišijo te „besede, katerim naj sledijo dejanja“. Gospod urednik, Vaš list je imel popolnoma prav, ko je zatrjeval, da si je naša liberalna stranka enkrat izposodila nekaj „novega“ v svoje namene in da je bilo to slovensko trgovstvo, kajti ako piše „Slovenija“, da „smo torej zopet enkrat manifestirali in resolvirali“, potem se pač ve, za kaj smo manifestirali in resolvirali. Ali kakor se mi zdi, bo pač to manifestiranje in resolviranje imelo proketo slab konec, kajti ljudje dandanes niso več tako neumni, da bi se dali izrabljati v najegoističnejše namene gotovih možakov, ki si mislijo, da imajo patent za „farbanje“, in kakor je rekel Starčević — „za obsjeniti prostotu“. H koncu Vam želimo, gospod urednik, najboljšega zdravlja, in še toliko številok „Slovenije“, kolikor se jih dobi za 2 K, kajti ob njeni oficijalnosti bodete imeli najboljše življenje. Bodite mi čili in zdravi!

Tudi vseslovenski trgovci.

— Beležimo. V zadnji številki smo na kratko omenili brzojavko „Slovenca“, v kateri se je zatrjevalo, da je belokranjska železnica vsled pohoda zastopnikov Jugoslovenske Zveze v Budimpešto v veliki nevarnosti. „Slov. Narod“ je obeležil to poročilo kot popolno izmišljotino, kot zlobno laž. Četrtkov „Slovenec“ pa zopet vzdržuje svojo vest ter pristavlja, da je „Beck Ploja in njegove tovariše strahovito ozmerjal zavoljo kričavega pota v Budimpešto.“ — Čakamo, da dobimo popolen upogled v te tako si nasprotujoče trditve, in potem bomo ne glede na levo ali desno povedali svoje odkrito mnenje.

— Poslanske dijete. Kakor smo svoj čas poročali, je bil dosedaj edini slovenski poslanec, ki se je odrekel za čas svojih državnozbornskih počitnic svojih dijet v korist svojim volilcem, dr. Ploj. Sedaj mu je sledil tudi ljubljanski župan Hribar, ki je odstopil 1200 K svojih dijet v dobrodelne namene in sicer „Radogojcu“ 600 K, ubožnim ljubljanskim meščanom 400 K in 200 K v vzgojevalne namene.

— Iz Dola pri Ljubljani se nam piše: Reka Bistrica je napravila ogromno škode. Opustošila nam je mnogo travnikov in njiv, prišla je voda v kleti in hiše. Preti nam še večja nevarnost, da nam vzame okr. cesto in most na Beričevem, to pa zato, ker nima reka Bistrica več pravega toka in je vsa na vrhu. Občina je bila napravila že poprej potrebne korake ter obljubila prispevek, kolikor se ga je zahtevalo. Deželni odbor je poslal dva zastopnika, da sta se prepričala, ali regulacija Bistrice jim še na misel

ne pride. Sedaj o povodnji je poslalo županstvo na vse merodajne kroge prošnje in brzojavke, ter še osebno stopilo k deželnemu odboru. G. svetnik Povše je z največjim zanimanjem obljubil, da stori vse, kar bo mogoče. Verjamemo to g. Povšetu, ali kaj pomaga, če se zato drugi nič ne zmenijo, ker deželni zbor ne pride do resnega delovanja. — V svoji seji 17. t. m. je občinski odbor sklenil, da odstrani v občini vse hišne tablice s številkami, ki so večinoma kakor po drugih vaseh, n e m š k e, ter jih nadomesti s slovenskimi, ravno tako velike občinske table. Sklenil je dalje, če pride gasilno društvo iz druge občine o požaru gasit, da dobi oni, ki prvi napreže 10 K. To je sklenila tudi občina D. M. v Polji; ali bi ne bilo dobro, da bi to tudi druge občine storile. — V nedeljo 27. t. m. ob 1/2 4. popoldne pride ravnatelj c. kr. kmetijske družbe gosp. Pirc v Beričevo h g. Ivanu Gradu predavat o umni živinoreji, o umetnem gnojenju travnikov i. dr. ter o organizaciji kmetijskega stanu brez ozira na politično strankarstvo. Vabimo torej, da se kmetje tega potrebnega in poučnega predavanja v obilnem številu udeležijo.

— **Ondričkov koncert.** Opozarjamo še enkrat na koncert, ki ga priredi „Glasbena Matica“ jutri, v nedeljo dne 27. t. m., zvečer ob pol 8. uri v veliki dvorani hotela „Union“ in ga izvršuje c. kr. komorni virtuoz in častni član „Glasbene Matice“ gospod Fran Ondriček. Sodeluje klavirski virtuoz gospod Josip Famera. Sedeži so po 3, 2 in 1 krono, stojišča 80 vin., dijaške vstopnice 40 vin.

— **Za družbo sv. Cirila in Metoda.** Družba sv. Mohorja je štela letos 79.146 udov. V več krajih se je že uvedla navada, da se Mohorjani, ko plačujejo družbine knjige, spomnijo tudi „Družbe sv. Cirila in Metoda“ z majhnim prispevkom. Ako bi položil ob tej priliki vsak Mohorjan malenkostni znesek 10 vinarjev na altar narodne prosvete, bi znašala skupna vsota nad 7000 K, kar bi bilo za družbo gotovo lepo darilo. Priporočamo torej vsem gg. poverjenikom, da opozarjajo ob novem vpisovanju ude nato ter tako pomagajo naši šolski družbi do vsega upoštevanja vredne podpore.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** v korist prodaja drože g. Makso Zaloker v Ljubljani, Klanezne ulice. Priporočamo ga gg. trgovcem; slovenske peke in gospodinje pa opozarjamo na to blago, ki je vsled svoje kakovosti zelo priporočljivo, obilno razpečano pa je gnoten kvas naši družbi in slovenski prosveti.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** se nadeja daru Mohorjanov. Knjige družbe sv. Mohorja so dospele. Ako doda vsak član k poštini le dva vinarja, nabrala bi se znatna vsota v varstvo Slovenstva.

— **Dobra prilika za inseriranje** se nudi slovenskim trgovcem in podjetnikom pri družbi sv. Cirila in Metoda na njenih novouvedenih računskih listkih. Ti računski listki so se v kratkem že precej razširili po Slovenskem in brez vsakega dvoma se jih bo kmalu našlo v vsaki narodni gostilni, pa tudi v narodnih prodajalnah. Na hrbtu listkov se bodo natisnili inserati, ki bodo gotovo priporočene trgovine seznanili s slovenskim občinstvom. Cena inseratov je zmerna in se določi po dogovoru z vodstvom, ki je na razpolago za tozadevne informacije.

— **Idrijski Sokol** slavil je dne 19. in 20. t. m. svojo desetletnico, katera je v vsakem oziru lepo uspela. Na predvečer slavnosti uprizorila se je v čitalniški dvorani predstava „Legionarji“, katera je privabila ogromno občinstva; predstava je bila v vsakem oziru zadovoljiva ter zaslužijo vse dame ter sodelujoči bratje polno priznanje. — Prihodnjega dne v jutro točno ob 7. uri se je pričela tekmovalna telovadba, katere se je udeležilo 8 telovadcev idrijskega, ter 6 telovadcev žirovskega Sokola. Prvenstvo pri tej tekmi si je priboril član Sokola v Žireh brat Poljanšek, drugi je bil brat Alič član Sokola v Idriji, tema dvema so sledili bratje Kržišnik (Žire), Krčnik (Idrija), Demšar (Žire), Pakiž (Idrija) ter Pivk (Idrija); vsi tekmovalci bili so obdarjeni s krasnimi diplomami. Točno ob določeni uri, to je ob 10. dopoldne pričelo se je slavnostno zborovanje. Brat podstarosta je pozdravil zastopnika Slov. Sok. Zveze, zastopnike ljublj. Sokola, ter naslikal društveno delovanje do današnjega dne. Pri slučajnostih volil se je poseben odsek, kateremu je naloga delovati na to, da društvo čimprej zgradi svoj lastni dom; na predlog brata načelnika Novaka bil je društveni starosta I. Gruden, ki predseduje idrijskemu Sokolu od njega ustanovitve, soglasno z velikim navdušenjem izvoljen častnim članom. S himno „Hej Slovani“ zaključilo se je zborovanje. Opoldne zbrali smo se pri banketu v krasno okinčani čitalniški dvorani, Sokoli ter zastopniki občine in narodnih društev idrijskih. Vrsto napitnic otvoril je brat podstarosta, ki je v izbranih besedah pozdravil vse navzoče Sokole ter zastopnike ostalih društev; za tem nazdravil je Sokolom brat Pegan, c. kr. notar, v imenu občine, v imenu Čitalnice pa brat Lapajne; temu sledil je krasen govor brata E. Gangla. V imenu ljubljanskega Sokola je častital društvu brat Kostnapfel, v imenu „Slov. Sokolske Zveze“ pa nje tajnik brat B. Kajzelj. Vrsto napitnic zaključil je načelnik idrijskega Sokola brat Novak, ki je v obširnem govoru naslikal težkoče, s kojimi se ima društvo boriti, ter bodril telovadce k vztrajnosti. — Ob 1/2 5. po-

polodne je pričela javna telovadba v začasni društveni telovadnici v mestni višji realki. Točno ob določeni uri prikorakala je četa idrijskih in žirovskih telovadcev, za tem telovadke ter končno naraščaj. — Vzpored je bil spretno sestavljen ter je obsegal vaje z zastavicami telovadk idrijskega Sokola, skupine na bradlji Sokola v Žireh, proste vaje idrijskega naraščaja, proste skupine idrijskega Sokola, proste vaje idrijskega ter žirovskega Sokola in alegorično skupino. Vse točke izvajale so se s čudovito točnostjo in dovršenostjo, osobito vzorne proste vaje, katere so izvajali idrijski in žirovski Sokoli, vzbudile so pozornost gledalcev, ki so obširno telovadnico napolnili do zadnjega kotička; 16 telovadcev visokih postav izvajalo je te vaje s tako preciznostjo, kakršno je pričakovati le pri najizurjenjših telovadcih; povsod, pri nastopu in med izvajanjem posameznih točk, opaziti je bilo pravo sokolsko disciplino, katera vlada v vrstah idrijskega in žirovskega Sokola. — Vsa čast vaditeljskemu zboru, posebno pa še neumornemu, vzornemu načelniku bratu Juliju Novaku. Slavnost zaključila je ljudska veselica. Skromno namreč brez hrupa kakor je vse delovanje tega vzornega društva, tako skromno priredila se je tudi desetletnica, in vendar s tako lepim uspehom. Bila je prava sokolska slavnost.

— **Poskušeni samomor.** Že dalj časa so pogrešali v Litiji ondodnega c. kr. vladnega nadkomisarja g. Kleina. Izginil je, da nihče ni vedel kam. Sedaj se pa javlja iz Opatije, da je ondi najel čoln, s katerim se je peljal iz pristanišča na visoko morje. Ko je bil kakih 400 metrov od kraja je skočil iz čolna. Ladjar, ki je veslal, ga je po sreči obdržal nad vodo in ga toliko časa držal, da so mu prihiteli drugi na pomoč. Med tem je prišla tudi soproga g. Kleina v Opatijo, in v njenem spremstvu se vrne gospod Klein domov. G. Klein očitno ni normalen ter bo izstopil iz službe.

— **Ornig noče biti župan.** V Ptujju so se vršile pred kakimi tedni občinske volitve, te dni pa volitev župana. Dosedaj je bil župan v Ptujju oče zloglasnega „Štajerca“, znani ptujski pek Orni g. Izvoljen je bil tudi sedaj, pa ni hotel sprejeti županske časti pod nobenim pogojem, češ, ker je v zvezi njegovemu „požrtvovalnemu“ delovanju vendar v Ptujju mnogo ljudi, ki zahrbtno rujejo proti njemu. Ker Ornig ni hotel prevzeti županskega mesta, je odložil podžupan tudi Steudte svojo čast. Ptujsko nemškutarstvo ima tudi svojo „krizo“.

— **Boj za slovensko šolo.** V Lehnu nad Mariborom se je letos razširila ondodna dvorazrednica v trirazrednico. Deželni šolski svet je zaukazal, da se razpiše tretja učiteljska služba, ali mariborski okrajni šolski svet službe ni razpisal, temveč nastavl kot provizorično učiteljico neko absolventko nemškega učiteljskega v Mariboru na popolnoma slovenski šoli. Ljudstvo je seveda razburjeno vsled tega. Krajni šolski svet je zahteval učiteljsko moč izprašano iz obeh deželnih jezikov in obenem so župani zagrozili, da odložijo svoje častne službe v šoli in občini, ako se ne ugotovi njihovi želji. S takim odločnim nastopom se bo menda vendarle kaj doseglo.

— **Odpravljena krivica.** Avstrijska vlada je začela po letu 1879. na kaj čuden način „pomirjevati“ Bosno in Hercegovino. Šla je namreč celo tako daleč, da je v blagor „javnemu miru in redu“ kratkomalo hotela zadušiti vsak narodni pojav ter prekrstila jezik prebivalstva v „bosanščino“, dasiravno se smatrata katolik in mohamedanec za Hrvata in pravoslavni za Srba. Kako strogo je izvajala vlada ta načrt „pomirjevanja“, ve povedati marsikateri bosanski časopis in marsikatero društvo, kateremu so se prepovedali narodni znaki in naziv hrvatski in srbski. Sedaj šele se je popravila ta krivica, kajti vlada je izdala ukaz, da se izraz „bosanski jezik“ odpravi in uvede izraz „srbsko-hrvatski jezik“. Pač res doglo trpi pri nas, predno izpozna naš prosluli birokratizem, kaj „ni nevarno“ državi in državljanom.

— **Narodno delo na Koroškem.** Pod tem naslovom prinaša celovski „Mir“ v zadnji številki svoje mnenje o novem slovenskem časopisu, ki se baje hoče ustanoviti na Koroškem, ter pravi: „Ko bi bili gospodje liberalci malo več delali za list („Mir“) in za narod, lahko bi bil list še v starem tiru, in če bi bili delali še malo več, bi bili morali klerikalci biti tisti rodoljubi, ki bi ustanavljali nov časnik. — Ni še prav verjetno, da se list ustanovi; morebiti pa vendarle, in potem bodo morali tisti gospodje, ki doslej v ljubezni do naroda niso našli dosti moči za pozitivno delo, iskati v sovraštvu do „klerikalcev“ več življenske energije.“ Prav je in veseli nas, da je „Mir“ enkrat sprožil to stvar, kajti stališče, katero zavzema „Mir“ kot glasilo koroških Slovencev ali glasilo političnega društva za koroške Slovence (glej predzad. št.), nam jamči, da imamo v tej zadevi obenem pred seboj mnenje voditeljev sedanje oficijelne koroške slovenske politike. Ti gospodje torej priznavajo, da je poleg njih še nekaj narodnih delavcev na Koroškem, ki so delali za narod vkljub temu, da se je z vodilne strani smatralo to njihovo delo odveč, priznavajo pa obenem, da jih je nekoliko strah te že stare, ali sedaj se prerajajoče protioficijelne struje. In kako ne, saj se je marsikateremu koroškemu Slovencev vendarle moralo že enkrat začeti nekoliko svitati, da mora večno ponem kopitu prikrojena politika končno privedi do pogube.

Ne bo treba iskati novi struji življenske energije v sovraštvu do klerikalcev, ne, proč od Nemcev katere koli barve in samostojna, pametna narodno-gospodarska politika, temu klicu se bo odzvalo toliko koroških Slovencev, kolikor jih je med njimi samostojno mislečih. In takih — ni malo!

— **„Mir“ in koroški slovenski dijak.** Zadnji „Mir“ se je spraval na koroške slovenske dijake, ki so imeli toliko poguma, da so javno izjavili, da se ne strinjajo s sedanjo oficijelno klerikalno politiko koroških Slovencev. „Mir“ je svoj čas očital koroškimi slovenskim dijakom, da se drugače še niso pokazali v javnosti, kakor edino le s prošnjami. Gotovo je vsak pošten človek smatral to očitanje za očitno žaljenje slovenskega dijaštva, katero žal nima toliko sredstev na razpolago, kakor nekateri gospodje, ki sede za bogato obloženimi mizami, pa si znajo še vedno zagotoviti kako postransko korito, iz katerega se da lepo in dobro zajemati. Sicer je pa že tudi očitanje izkazane dobrote vse kaj drugega kakor lepo. „Miru“ ni prav, „da so se sinovi vernih koroških slovenskih družin in večinoma bivši gojenci Marijanišča pridružili slovenskim liberalnim društvom ter nastopili pot „sovráštvu do vere“, ki vodi v gosposko socialno demokracijo.“ „Miru“ bi bilo najbrž bolj prav, da bi vstopili vsi koroški slovenski visokošolci v katoliško „Danico“ ter potem preskočili k Nemcem, kakor ravno kažeta dva koroška daničarska slučaja! „Mir“ seveda med vrstami pozivlja koroške Slovence, da naj odrečejo dijakom, ki ne trobijo v njegov rog, podporo, češ „da se ne bo ljulika med ljudstvo sejala z našo pomočjo.“ No, če se je dosedaj prestradal koroški slovenski dijak do svojega kruha, se bo tudi odslej, in naj ga podpira „Mir“ ali pa ne, pač pa bo tak slovenski dijak, ko se bo osamosvojil, vsaj lahko rekel, da je postal, kar je, s svojo lastno močjo, in mu ne bo treba poslušati očitanja, da je s tujo pomočjo dospel do svojega poklica. Sicer pa tudi vemo, da podpore, s katerimi se baha „Mir“, niso bile bogve kako velike, in vemo tudi, da so se največje podpore delile ne sicer najpotrebnejšim, temveč z izrecnim nakazilom tistim, ki niso „liberalni.“ Če se pa „Mir“ norčuje, češ, da so slovenski koroški dijaki posvetili svoje „najpoštenjše in najcenejše delo“ ljudstvu, ga opozarjamo na to, do so bili slovenski dijaki skoraj brez izjeme najpridnejši narodni delavci posebno v volilnem boju ter da se ima politično vodstvo koroških Slovencev marsikateremu teh „mladih junakov“, kakor jih „Mir“ imenuje zaničljivo, zahvaliti za tako lepe uspehe v dotičnih občinah. Toliko smo hoteli izpregovoriti v obrambo koroškega slovenskega dijaštva, kateremu želimo vse uspehe na novo začrtani poti!

— **„Dijaško podporno društvo za slovenske dijake Koroške“** je imelo v sredo svoj letni občni zbor. Vsled znanega napada na slovensko koroško dijaštvo v „Miru“, je bilo zborovanje jako burno. Odborniki profesorja Scheinig in Apih ter dr. Hudelist so odstopili, ker se ni dalo zadoščenja za omenjene napade. Naš namen ni, globlje posegati v zadeve podpornega društva, naš namen tudi ni, podkopavati, temveč zidati, zato edino le ponavljamo besede tačasnega društvenega predsednika dr. Brejca, ki je govoril ob ustanovitvi društva: „Slovensko koroško dijaštvo je potrebno podpore. Nočemo pa vezati nikogar na to alionodijaško društvo, zahtevamo le, da naj so podpirani dijaki v enem izmed slovenskih dijaških društev!“ S tem je dana smer društvu, in na tri leta izvoljeni odbor je dolžan delovati v tem smislu. Kako je izpolnjeval to svojo dolžnost, za to je odgovoren občnemu zboru, o katerem „Mir“ — molči. Ali je letošnji občni zbor izpolnil svojo dolžnost, o tem bomo še govorili.

— **Narodne trobojnice — onečaščajo svete reči?** Pri mnogih pogrebih vidimo polno vencev s slovenskimi trobojnicami. In to je nekaj naravnega, da se v zadnji pozdrav pokojniku, ki je bil vrl Slovenec, položi na krsto slovenski znak. S tem ni nič za narod storjenega, a mrliču je izkazana zadnja čast. A kaj piše o tem klerikalni list „Družinski prijatelj“ v Trstu: „Mrtvaškimi sprevedom se pa tudi narodne trobojnice... S tem se narod ne rešuje in svete reči se izpostavljajo onečaščenju.“ — „Nar. List.“

— **Prvo slovensko umetniško razstavo v Trstu** so slovesno otvorili v soboto 19. t. m. Svoje umotvore so razstavili naši slovenski umetniki Ivan Grohar, Bihard Jakopič, Matija Jama, Roza Klein, Matej Sternen, Peter Žmitek, Josip Germ. Fran D. P. Globočnik, Anton Gwaiz, Milan Klemenčič, Ivan Marčelja, R. Marin, Melita Rojic, Henrieta Šantel, Saša Šantel, Hugo Viktor, Ivan Žabota in Ivan Zajc. Razstavo si je ogledal tudi namestnik prince Hohenlohe ter se potem o razstavi izrazil jako laskavo. Podrobni opis razstave prinesemo prihodnjič.

— **Slovenska posojilnica v Korminu.** Na italijanski meji, v furlanskem mestu Kormin, ki je pa trgovsko središče slovenskih Brd in je torej tudi za goriške Slovence velikega pomena, se vtrja slovenska postojanka. Kakor poroča „Trščanski Lloyd“ so Slovenci že kupili zemljišče od zakonskih Aleks. in Olge Visca, na katerem bodo sezidali hišo, da v njej namestijo posojilnico. V Korminu bi

bilo tudi ugodno mesto za slovenskega trgovca s sadjem, za slovenskega gostilničarja in za slovensko trgovino z mešanim blagom.

* **Cesarjeva bolezen.** Poročila o cesarjevi bolezni so vedno ugodnejša. Mrzlica je izginila popolnoma in katar ponehuje. Kašelji le še malokdaj napade bolnika in ne več tako silno, kakor prej. Vsled rednih opoldanskih izprehodov, dosežaj še v notranjih prostorih, se je tudi tek izdatno poboljšal. Po izprehodu cesar ne čuti nikake utrujenosti. Zdravniki upajo, da bodo lahko kmalu dovolili tudi izprehode v prostem zraku.

* **Sokol v Belgradu** praznuje prihodnje leto svojo 25 letnico. Ob tej priliki bo v Belgradu na Vidov dan, to je 15. rožnika 1908, vsesokolski zlet. Sokol v Belgradu obstoji poleg drugih telovadnih društev, ki nosijo ime „Dušan Silni“. Dočim imajo člani „Dušana Silnega“ krog srbske vojske, nosijo člani Sokola krog povsem po uzoru čeških Sokolov. Bazen sokolskih društev v kraljevini, obstoji mnogo srbskih sokolskih društev na Hrvaškem in v Slavoniji, kjer so združena v srbsko sokolsko župo Fruškogorsko. Za vsesokolski zlet v Belgradu je že prijavljena velika udeležba tako s strani Sokolstva kakor s strani drugih telovadnih društev. Tudi Slovenska Sokolska Zveza je priglasila svojo udeležbo.

* **1653 grozdov na eni trti.** Pred 7 leti je vsadil neki vinogradnik pri Sv. Antonu v Slovenskih Goricah ukoreninjeno rozgo York-Madeiro za hišo poleg plota. V tem kratkem času jo je razpeljal po plotu 30 korakov na dolgo. Letos so šteli grozde in jih naštel 1653. York-Madeira ali drobna izabela se ubrani trtne uši in tudi peronospora ji ne škoduje veliko. Vino je črno in dobrega okusa, veliko bolje nego izabela, katera se trtne uši ne ubrani.

* **Senzacionalna iznajdba.** Iz Amerike poročajo o novi senzacionalni iznajdbi znanega iznajditelja na polju elektrotehnike, Edisona, kateremu se je baje posrečilo iznajti akumulator, ki ima poleg skoraj neomejene sprejemljivosti tudi izredno svojstvo jako majhne teže. Ako je resnična ta vest, potem je pač pričakovati v kratkem času velikanskih izprememb na polju prometnih sredstev. Akumulatorji so namreč imeli dosežaj to slabo svojstvo, da so bili pretežki, večinoma svinčeni, in da je bilo vsled tega le malo dobička na gonilni sili, ker je morala le-ta obenem premikati tudi velikansko težo akumulatorjevo. Akumulator z veliko sprejemljivostjo in majhno težo nadomesti vse dosedanje gonilne sile, ki so se uporabljale v prometu, posebno pa paro, kar bi pomenilo največji preobrat pri železnicah in drugih enakih napravah. Seveda je še treba počakati, da se zgornja vest izkaže za resnično.

* **Novi vinski zakon** za Avstrijo, po katerem bodo inozemskemu vinu zaprte meje v Istri in Dalmaciji, in po katerem se ne bo smelo prodajati ponerejenega vina, je bil objavljen dne 31. avgusta. Ta zakon stopi v veljavo 20. novembra t. l.

* **Stroj, katerega goni solnce.** Kemik Frank Shurman je na podlagi principa, po katerem pridelujejo farmerji po zimi zelišča, rešil stari problem, po katerem se tudi toplota solnca lahko uporabi v nadomestilo ognja, oziroma premoga, kar je velika važnost za obrt. On je namreč izdelal stroj, ki dobiva potrebno gonilno moč direktno od solnca in o kateri je prepričan, da se boče izvrstno obnesla. Na svojem posestvu v Tacony je napravil lesen zaboj, ki je dolg 80 in širok 60 čevljev in kateri je zakopan v zemljo. Ta zaboj je pokrit z navadnim dvojnimi steklom, kakor ga rabijo farmerji za svoje cvetličnjake, v katerih pridelujejo po zimi vsakovrstna zelišča. Dvojna steklena streha je oddaljena ena od druge le dva palca. V ta prostor vodijo železne cevi, katere so pobarvane črno in napolnjene z etrom. Cevi vodijo do malega parnega stroja, ki stoji navpično. Eter se vsled solnčne vročine spremeni v paro, ki gre skozi stroj ter mu daje tri in pol konjskih sil. Iz stroja odhaja para zopet v kondenzator in nazaj v cevi. Kurjava je popolnoma nepotrebna, kajti solnce popolnoma nadomešča premog. Shurman je dognal, da se v naši severni širini od solnca doseže 350 do 400 stopinj vročine. Solnčni žarki se pod dvojnimi steklom spremene v vročino in sicer s pomočjo cevi, in vse, kar je v ceveh, mora zavreti. Ako je v ceveh voda, se spremeni v paro, katero se lahko porabi v gibanje strojev. Vladni zvedenci obiščejo te dni srečnega izumitelja, da se prepričajo o praktičnosti njegove iznajdbe.

* **Kako hitro vozi avtomobil?** V nedeljo 22. sept. bila je na Severniku velika dirka z avtomobili. Prišlo je vkup več kot 400 avtomobilov, ki se seveda dirke niso vsi udeleževali. Neki Pöge je vozil najhitreje. Vozil je s hitrostjo 78 kilometrov v eni uri. To je hitrost, ki jo pri nas doseže le najhitrejši brzovlak. A pri tem je še ozirati se na dejstvo, da se pot, po kateri so vozili, v 10 kilometrih vzpne kvišku za 400 metrov! Torej pri 25 metrih en meter! In na ti poti je 10 ostrih ovinkov. Ko bi se kak kmet tako vozil, dali bi ga v zapor, ali v norišnico, za glave bogatinov in plemenitašev pa menda ni tako škoda, saj jih je še vedno dosti, če se že tudi en ali drugi pobije.

* **Narodno premoženje Evrope** je znašalo l. 1896. 249.864 milijonov dolarjev. Združenih držav pa 79.567 milijonov dolarjev. Najbogatejša dežela v Evropi je bila Angleška s 57.453 milijonov dolarjev ali 1455 na posameznika. Za Angleško slede druge države v sledeči vrsti (na vsako glavo). Avstralija 1247, Francosko 1228, Združene države 1125, Francosko 1228, Združene države 1125, Dansko 1119, Nemčija 751, Avstrija 506, Italija 493, Rusko 296 dolarjev. Skupno bogastvo Francoske so cenili leta 1896. na 47.156, Nemčije na 39.185, Rusije na 31.267 dolarjev. Do leta 1904. se je pomnožilo narodno premoženje Zedinjenih držav na 107.104, sedaj pa utegne znašati že okoli 130.000 milijonov dolarjev. S tem bi bila Amerika najbogatejša na svetu.

* **Izseljevanje v Maryland.** V najkrajšem času pričenejo agenti nagovarjati ljudi na izseljevanje v severo-ameriško državo Maryland. Pozornost bodo predvsem obračali na kmete, poljedelske delavce in posle. Razmere v v omenjeni državi pa niso ugodne za izseljence. Maryland spada namreč med one države, ki so znane po svojih zapuščenih posestvih, farmah. Po roparskem obdelovanju so zemljišča večinoma že izsesana. Le s trudopolnim delom in s kapitalom v roki se doseže dobiček pri pridelovanju sadja in zelenjave. Z ozirom na navedena dejstva se glede na omenjeno navedeno propagando priporoča največja pozornost in naj se na to, kar smo navedli, opozore naši izseljenci.

* **Novi Köpenik.** V Monakovem se je dogodil slučaj, ki zelo spominja na köpeniškega častnika. Vojak Jožef Iseken od 59. polka poljskega topništva je pobegnil od vojaških vaj in je z izjavami, da je pri osmem armadnem zboru nastala konjska kuga in da se zato čete vračajo, povsod pripravljal stanovanja. V vasi Hardt, kakor tudi v drugih v monakovski okolici je znal s svojim pogumnim nastopom varati policijske oblasti, tako da so mu dali več policijskih uradnikov za pomoč pri svojem poslu. Na vrata je pisal, kakor je to običajno, število vojakov, ki bi imeli priti, in zaradi tega so ljudje nakupovali mnogo mesa in drugega živeža, da bi mogli vojakom pošteno postreči. Vse je željno pričakovalo vojakov in zvečer je mrgolelo pešcev, kolesarjev in voz, ker je begunec napravil tudi prenočišče za vojake pod prostim nebom. Ko pa vojakov ni bilo in je bilo vedno jasnejše, da so šli varalec na lim, je nastal splošen smeh. Vojaka so izročili okrajnemu glavarstvu in tam pričakuje zdaj kazni.

* **Goljufije.** V Podsedu na Hrvaškem so nedavno odkrili prebrisano četo goljufov, ki so prigrlojufali do 6000 kron. Ta četa, ki ji je bil duša član rodbine znanih Sokačičev, je izkrivljala informacije o posestniških razmerah posameznih imovitih kmetov in jih potrjevala z občinskimi pečatom ter je tako v kratkem času izvabila iz raznih bank, kolikor je do sedaj znano, 6000 kron gotovine. Zasedili so to sleparijo, ko je banka poslala nekemu posestniku opomin o izvestju njegovega zemljišča in je on celo stvar prijavil. Takoj so odposlali komisijo, ki že tri dni preiskuje in jih je nekaj že prijela. Sokačič je izginil brez sledu.

* **Nesreča na železnici.** Blizu Budimpešte je trčil zemunski brzovlak ob tovorni vlak, ki mu je vozil nasproti. Več vozov je bilo razbitih. Ubitih je 10 do 20 oseb, težko in lahko ranjenih pa nad 80.

* **Koliko je stala ruska carska jahta „Standart“.** Kakor znano, se je nedavno ruska carska jahta „Standart“ ponesrečila v Finskem morju, a so jo zopet srečno dvignili iz morja. „Standart“ je ena izmed najlepših in najrazkošnejše opremljenih vladarskih jaht. Lepša je nego jahta „Victoria and Albert“ angleškega kralja in od jahte „Hohenzollern“ nemškega cesarja. „Standart“ je bil spuščen v morje leta 1895 v Kronstadtu. Ladja je dolga 113 metrov, široka 15,6, in ima 5480 tonelat, stroji imajo 12.000 konjskih sil; brzina ji je 22 vozlov na uro. Carski prostori so izdelani od samih unfetnikov, stene so pozlačene. Jahta je stala 15 milijonov rubljev.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Vzlic silnemu padanju vrednosti na newjorskem denarnem trgu se je na evropskih borzah vendar še vzdržalo mirno stanje. Tendanca je bila sicer nekoliko slabša, ali splošno je bil položaj miren. Dobro vplivajo na denarni trg ugodna poročila o okrevanju cesarjevem. Padle so nekoliko kreditne akcije, nekatere transportne vrednosti in industrijski papirji. Avstrijske in ogrske rente mirne.

Promet s pridelki.

Vsled dolgotrajne suše in bojazni, da bi ta suša slabo vplivala na ozimino, so cene zopet nekoliko poskočile, posebno pri rži. Posebno iz Amerike prihajajoča poročila o padajočih cenah nimajo nikakega vpliva na domači trg.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška nova, 77 do 80 kg K 12-60 do K 13-10; slovaška nova 77 do 81 kg K 11-85 do K 12-35; nižeavstrijska in moravska, nova K 11-70 do K 12-—.

Rž, slovaška nova 72 do 75 kg K 11-40 do K 11-60; peštanska nova 72 do 75 kg K 11-40 do K 11-75; avstrijska 72 do 75 kg K 11-30 do K 11-60; ogrska 72 do 74 kg K 11-35 do K 11-50.

Ječmen moravski K 10-— do K 10-60, slovaški K 8-25 do K 9-90.

Koruza, ogrska K 7-65 do K 7-80.

Oves, ogrski srednje vrste K 8-75 do K 9-—; prve vrste K 8-50 do K 8-80.

Spirit kontingentira prompt ab Dunaj K 61-60 D, K 62-— Bl. Cena se ni izpremenila.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 96-50 D, K 98-—. Cena se ni izpremenila.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 73-— do K 73-50.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11-50 do K 12-— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje K 0-60 do K 1-64

„ „ zadnje „ 0-92 „ „ 1-84

telečje „ „ 1-16 „ „ 1-66

svinjsko „ ogrsko „ 1-12 „ „ 1-64

ovčje „ „ 0-60 „ „ 1-24

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 76-50 D, K 77-— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 40-50 D, K 41-— B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 67-— D, K 68-— B ab Dunaj. Cena masti se ni izpremenila.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 74-— D K 75-— B, kristalni sladkor prompt K 65-— D, K 65-50 B ab Dunaj. Sladkorni trg je zelo miren. Cene vedno enake.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average K 50-— D; K 51-— B; Santos Perl Good K 53-— D; B. 54- K— prompt od Trsta. Tendanca mirna.

O kmetijskih (nakupovalnih in prodajalnih) zadrugah posnamemo iz predavanja na skupščini Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev sledeče: Priporočamo, da Rajfajzovke vrše skupen nakup kmetijskih potrebščin, kakor gnojil, krmil, semenja, živinske soli, galice, žvepla, premoga, stroja, orodja, sadnih dreves, trt, kolov za vinograde, raznih drugih potrebščin za sadjarje in vinogradnike itd., ter skupno prodajo kmetijskih pridelkov. Od nakupa mora pa biti popolnoma izključeno blago, katero prodajajo špecerijski, manufakturni in drugi trgovci. Ker se mnoga konsumna društva imenujejo kmetijske zadruge, katero ime pa ni popolnoma pravilno, se nam zdi umestno spregovoriti o tej priliki par besedi o konsumnih društvih, o katerih se je že toliko govorilo in pisalo. Poudarjati moramo, da motrimo konsumna društva in njih delovanje ne s političnega, ampak s strogo gospodarskega stališča. Ne moremo tajiti, da imajo konsumna društva lepo nalogo, štiti prebivalstvo pred izkoriščevanjem trgovcev, omeniti moram, da ista krasno uspevajo ne le v mestih v Nemčiji in na Angleškem, ampak tudi na deželi na Danskem in v Švici, ne smemo pa tudi zamolčati, da so za uspešen razvoj konsumnih društev potrebni gotovi predpogoji. Posebno je neobhodno potrebno, da je ljudstvo z združnim duhom prepojeno in da je dovolj za vodstvih, mirno lahko rečemo, najtežavnejših zadrug, sposobnih ljudi. Če pa upoštevamo, da je prinas še malo smisla za združništvo in da nam primanjkuje gospodarsko izobraženih in za vodstvih takih zadrug sposobnih mož, uvidimo, da ni pri nas za take vrste zadrug sedaj ugodnih tal, ker primanjkujejo potrebni predpogoji.

Kjer pa obstoje starejše posojilnice mešanega ustroja, oziroma ni umestno ustanoviti take Rajfajzovke, se snujejo kmetijske (nakupovalne in prodajalne) zadruge. Iste

1. preskrbujejo blago kolikor mogoče najboljše kakovosti za kolikor mogoče nizko ceno. Pri nakupu v veliki množini naravnost od velikih proizvajalcev (tovarn, veletržcev) se izključujejo prekupci, prihrani na vozni, dobi zamčeno pristno blago, ki vsebuje zamčeno množino hranilnih snovi, oziroma zamčene lastnosti, ker se isto da od kemičnih preskuševališč preiskati in se primanklaj hranilnih snovi mora doplačati.

2. Poučujemo ljudstvo o sestavi in uporabi umetnih gnojil, močnih krmil, strojev itd., o trgovskih običajih, vplivajo na izboljšanje trgovskih običajev ter odpravo nepravilnosti, ponarejanj in goljufij v trgovini,

3. dobivajo upliv na trg in tržne cene,

4. opozarjajo kmete na važnost umetnih gnojil, močnih krmil ter dela s stroji ter navajajo iste kumemu kmetijstvu,

5. koristi skupnega nakupa pospešujejo smisel za združništvo, ker kažejo moč združenja,

6. dosežejo boljše cene za kmet. pridelke, ker stopajo z izključenjem drago delujočih prekupecev, z velikimi množinami enotnega blaga naravnost v zvezo s konsumenti. Cene pridelkov se se za konsumenta ne zvišajo, ker odpade lep dobiček prekupecev in istega dosežejo kmetovalci-producenti. Zadruga oziroma njih centrale pa tudi poznajo tržne razmere, pošiljajo svoje blago tja, kjer se isto rabi in dobro plačuje, skrbe pa tudi za to, da se trg naenkrat ne preplavi s kmet. pridelki, kar neugodno vpliva na cene, ampak da se razdeli na posamezne dobe,

7. delujejo na to, da se pridelujejo pridelki najboljše kakovosti, kolikor mogoče malo, a za dotične krajevne in podnebne razmere ugodnih vrst ter opozarjajo na pogoške pri produkciji,

8. ljudstvu nudijo priliko za ugodno ceno in hitro vnovčiti svoje pridelke ter mu pripomorejo do boljših in sigurnejših dohodkov.

Sadni semenj, združen s premovanjem sadja in pravnega vkladanja sadja, priredi c. kr. kmetijska družba kranjska konci meseca novembra v Ljubljani. Gre se za prvi poskus take prireditve, ki naj ostane ob dobrih sadnih letinah stalna naprava in ki naj se v bodočnosti na podlagi dobljenih izkušenj razširi in popolni. Sadje je letos v nekaterih krajih naše dežele prav dobro obroditlo, in z ozirom na dejstvo, da se odjemalci v Ljubljani, ki jih je zelo veliko, upravičeno pritožujejo, da za Sv. Mikavža in božične praznike ni dobiti lepega sadja, hoče naša družba dati priliko, sadjarje, ki imajo lepo namizno sadje, spraviti v neposredno zvezo z odjemalci in tako sadjarjem pripomoči do dobrih cen in odjemalcem do lepega blaga. Vse sadjarje, ki imajo lepo namizno sadje, prosimo, naj vsaj del svojega najlepšega sadja prihranijo za sadni semenj, da se bodo mogli tega semnja in premovanja udeležiti ter s tem dokazati, da imamo v deželi najmanj tako lepo namizno sadje, kakor v sosednih kronovinah. Nujno pozivamo na mnogobrojno udeležitev ter opozarjamo na obširno navodilo o hranjenju, zavijanju in pošiljanju sadja, ki je objavljeno v zadnji števi „Kmetovalca“. V drugi polovici tega meseca se dobiva poseben ponatis tega navodila pri kmetijski družbi za 10 h. Ta znesek naj se pri naročilu pošlje v pisemskih znamkah.

Diplomiranega živinozdravnika namerava c. kr. kmetijska družba v Ljubljani začasno nastaviti proti službeni pogodbi. Nastavljeni živinozdravnik bi imel nalogo prevzeti vodstvo družbene podkovske šole, jo moderno organizirati, poučevati v družbeni gospodinjski šoli, sodelovati pri „Kmetovalcu“, nadzirati plemenske živali, nakupljene z državno podporo, ki se dajo kmetovalcem, izvršiti pričetno organizovanje živinskih zavarovalnic, snovati in nadzirati živinorejske zadruge ter kmetovalcem pri tem delu pomagati. Ker družba pri svojih sredstvih ne more že sedaj zagotoviti stalnosti te službe in torej ne more jamčiti za bodočnost, zato reflektira le na kakega živinozdravnika, ki je brez službe ali ni v stalni službi, da se pozneje ne izpostavi kakemu očitjanju. Mesto družbenega živinozdravnika se podeli le kakemu mlademu diplomiranemu živinozdravniku, ki je živahen v svojem delovanju, je dober govornik in je popolnoma vešč slovenskega in nemškega jezika ter zna samostojno pisati strokovne spise in pisarniške koncepte. Reflektantje na to službo naj se zglase pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani. Glede plače se bo z njimi šele pogajalo.

Priporočajte in širite naš list!

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil. docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin se dobiva v knjigotržnici g. Lav. Schwentnerja v Ljubljani.

Sukno in modno gosposko blago, damsko fino blago in loden najceneje dobavlja
A. Skorkovsky v Humpolcu (Češko).
Tovarniška zaloga v Pragi
II., Jungmanov trg (nasproti spomenika).
Uzorec brezplačno.

Ustanovljeno 1842. Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.
Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem c. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil, plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Postena in solidna postrežba!

FR. STUPICA

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Marije Terezije cesta št. 1 poleg „Figabirta“ Ljubljana Valvazorjev trg št. 6 poleg Križev. cerkve.

Največja zaloga slamoreznic, mlatilnic, gepelnov, čistilnic, trijerjev, preš za grozdje in sadje, plugov in bran, pump in ovi za vodo, vino in gnojnico. — Kavnotam se dobijo vedno po najnižjih cenah, železni nagrobni križi, štedilniki, peči, kuhinjska oprava, vse orodje za kovače, ključavnice, kleparje, mizarje in tesarje, portland in roman cement, traverze in železniške šine. Za kmetovalec posebne važnosti so ročno-povlečne grablje, s katerimi naredi jedna oseba v istem času toliko, kakor z navadnimi grabljami šest oseb, dalje plugi patent „Sack“. Posnemalniki za mleko in vsa druga oprava za mlekarne.

Postena in solidna postrežba!

GRIČAR & MEJAČ

v Ljubljani, Prešernove ulice št. 9.

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospe, gospe, dečke in deklice. Ceniki zastonj

..... in poštnine prosto.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

[Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!